

บทที่ 2

คำเลข - คำกริยาสรรกรรม

1. เกิดจากการพิจารณาว่าคำ เลข เป็นคำกริยาสรรกรรม

คำเลขที่เป็นคำกริยาสรรกรรม (คำเลข - คำกริยาสรรกรรม) จัดเป็นคำกริยา-
สรรกรรมเพราะสามารถปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบคำกริยาสรรกรรมได้

กรอบประโยคทดสอบคำกริยาสรรกรรม ได้แก่

กรอบที่ 1 นาม นาม แล้ว

กรอบที่ 2 นาม กำลัง นาม

ตัวอย่าง

กรอบที่ 1 รถเมล เลข ป้าย แล้ว

กรอบที่ 2 เรือ กำลัง เลข สะพาน

นอกจากจะปรากฏหน้าคำนามดังตัวอย่างข้างบนแล้ว คำเลข - คำกริยาสรรกรรม
ยังอาจจะปรากฏหน้ากาลวลีได้อีกด้วย *

ตัวอย่าง

เวลา เลข เที่ยง แล้ว

เลข บ่ายวันอาทิตย์ไปแล้ว เธอค่อยมาหาฉันนะ

* ในที่นี้วิเคราะห์ตาม น้อมนิจ วังสุทธิธรรม (17: 97-102) ซึ่งกล่าวถึง
หน้าที่ของกาลวลีได้ว่า อาจจะทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมตรงได้

ตัวอย่าง

อยากให้ถึง - พรุ่งนี้ - เร็ว ๆ

อยากให้ถึง - เร็ว ๆ ทำหน้าเป็นหน่วยสรรกรรม

พรุ่งนี้ ทำหน้าเป็นหน่วยกรรมตรง

2. การปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ ของคำเลข - คำกริยาสกรรม

ในวิทยานิพนธ์นี้จะศึกษาเฉพาะ คำเลข - คำกริยาสกรรม ซึ่งปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ อีก 1 คำเท่านั้น* และจะต้องเป็นการปรากฏอยู่ในหน่วยแก่นเดียวกัน

คำกริยาที่ปรากฏเรียงกัน 2 คำนั้นจะถือว่าเป็นปรากฏอยู่ในหน่วยแก่นเดียวกันเมื่อมีลักษณะดังต่อไปนี้**

(1) คำกริยาเหล่านั้นเรียงติดต่อกันไปโดยไม่มีคำชนิดอื่นมาคั่น นอกจากว่าคำที่คั่นนั้นเป็นคำเชื่อมกริยา*** ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบของหน่วยแก่นเหมือนกัน ถ้าพิจารณาถึงลักษณะประโยคที่คำกริยาเหล่านั้นปรากฏอยู่ ประโยคเหล่านั้นจะเป็นประโยคสามัญ

*คำเลข - คำกริยาสกรรม สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ ได้มากกว่า 1 คำ เช่น ตั้งใจ เดิน เลข โรงเรียน พยายาม ตั้งใจ เดิน เลข ร้านเหล้า ฯลฯ ซึ่งถ้าจะศึกษาโดยละเอียดจะต้องใช้เวลาอีกมาก เพราะต้องศึกษาถึงการปรากฏร่วมกันของคำกริยาคำอื่น ๆ ทุกคำด้วย

คำกริยาอื่น ๆ เหล่านี้มาจากภาคผนวกในวิทยานิพนธ์ของ นิตยา กาญจนะวรรณ (2: 139-382) และของ สุรีย์ พันเจริญ (23: 39-180)

** ก็คือตามวิทยานิพนธ์ของ นววรรณ พันธุมธา (18: 52-53) และต้องใช้ทั้ง 2 ลักษณะนี้พิจารณาด้วยกัน

*** คำเชื่อมกริยา นววรรณ พันธุมธา (18: 4, 88) อ้างจาก วิจินต์ ฉันทะวิบูลย์ (22) กล่าวว่า มีเพียงคำเดียว คือ ให้ พนมพร สิงห์พันธ์ (20: 19) จัดให้คำ ก็ เป็นคำเชื่อมกริยาอีกคำหนึ่ง ในวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยให้คำ จน จนกระทั่ง เป็นคำเชื่อมกริยาอีก 2 คำ เพราะทั้ง 2 คำนี้ใช้เชื่อมคำกริยาได้

ตัวอย่าง

เจอ เดินจน เลขาบ้านฉันแล้ว
น้อง ร้องไห้จน กระทั่งหลับไป

ตัวอย่าง

เจอ เต็น เลข บ้านฉันทแล้ว

คำกริยา เต็น และ เลข จัดให้อยู่ในหน่วยแก่นเดียวกันเพราะปรากฏเรียงติดต่อกันไปโดยไม่มีคำอื่นคั่นมาคั่น และประโยคนี้ก็เป็นประโยคสามัญ

ฉันทจะ เต็น ให้เลข บ้านเจอ

คำกริยา เต็น และ เลข คำเชื่อมกริยา ให้ ถือว่าอยู่ในหน่วยแก่นเดียวกันเพราะปรากฏเรียงกัน โดยมีคำเชื่อมกริยาซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบของหน่วยแก่นคั่นกลาง และประโยคนี้ก็เป็นประโยคสามัญ

ถ้ามีคำนามคั่นคำกริยาอยู่ อาจจะย้ายคำนามนั้นไปไว้ตำแหน่งอื่น เป็นต้นว่าย้ายไปไว้ต้นประโยคทำให้คำกริยาปรากฏเรียงกันได้

ตัวอย่าง

ฉันทปกก่อนหิน เลข รั่วไปแล้ว

คำนาม ก่อนหิน ที่คั่นระหว่างคำกริยาอาจจะย้ายไปไว้ต้นประโยคได้ดังนี้

ก่อนหิน ฉันทปก เลข รั่วไปแล้ว

คำกริยา ปก และ เลข จัดให้อยู่ในหน่วยแก่นเดียวกัน เพราะคำนาม ก่อนหิน ที่คั่นระหว่างคำกริยาทั้งสองคำนี้อาจจะย้ายไปไว้ต้นประโยคได้ ทำให้คำกริยาทั้งสองคำนี้ปรากฏเรียงติดต่อกันได้ และประโยคนี้ก็เป็นประโยคสามัญ

(2) คำนามที่คั่นคำกริยา มีความสัมพันธ์กับคำกริยาทั้งที่อยู่ข้างหน้าและข้างหลัง โดยมีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่อยู่ข้างหน้าแบบกริยา - กรรม และมีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่อยู่ข้างหลังแบบประธาน - กริยา

ตัวอย่าง

ครูโยน เศษกระดาษ เลข ด้งชยะ

คำกริยา โยน และ เลข จัดให้อยู่ในหน่วยแก่นเดียวกัน เพราะคำนาม เลขกระดาษ มีความสัมพันธ์กับคำกริยา โยน ที่อยู่ข้างหน้าแบบกริยา - กรรม และมีความสัมพันธ์กับคำกริยา โยน ที่อยู่ข้างหลังแบบประธาน - กริยา

คำเลข - คำกริยากรรม สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยาอื่น ๆ ในหน่วยแก่นเดียวกันได้ 2 ชนิด คือ กริยากรรมและกริยากรรม

2.1 คำเลข - คำกริยากรรม ปรากฏร่วมกับคำกริยากรรม ในหน่วยแก่นเดียวกันได้ 34 คำ* โดยจะปรากฏข้างหลังคำกริยาเหล่านั้นเสมอ

ตัวอย่าง

เรือกำลังแล่นเลขสะพาน

ลูกบอลกระเด็นเลขเส้นหลังสนามไปแล้ว

น้องเดินเลขโรงเรียนแล้ว

2.2 คำเลข - คำกริยากรรม ปรากฏร่วมกับคำกริยากรรม ในหน่วยแก่นเดียวกันได้ 32 คำ** โดยจะปรากฏข้างหลังคำนามที่ตามหลังคำกริยาเหล่านั้นเสมอ***

ประติษฐ์ ทบ (ลูกบิงปอง) เลข โต๊ะไปตั้งเขอะ

วิสุทธิ พูน (สี) เลข แบบออกไปแล้ว

นราศักดิ์ ขวาง (ลูกบอล) เลข ปิยะพงส์อีกแล้ว

3. หน้าที่ของคำเลข - คำกริยากรรม

คำเลข - คำกริยากรรม อาจจะทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 อย่างต่อไปนี้คือ ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยแก่น (ก) ของกริยาลี หรือทำหน้าที่เป็นหน่วยแก่น (ก) ของกริยาลีตามลำพัง

* ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข. หน้า 81

** ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก. หน้า 84

*** ถ้ามีการย้ายคำนามที่ตามหลังคำกริยากรรมไปไว้ต้นประโยค (ดังได้กล่าวไว้ในหน้า 12) คำเลขอาจจะปรากฏหลังคำกริยาเหล่านั้นได้

3.1 เมื่อทำหน้าที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหน่วยแทน (ก) ของกริยาวลี คำเลย - คำกริยากรรม อาจปรากฏร่วมกับส่วนอื่น ๆ ของหน่วยแทน (ก) คือ คำหลังกริยา ไป มา เสีย หรือคำกริยาคำอื่น ๆ โดยมีรูปแบบการปรากฏดังนี้

3.1.1 คำเลย - คำกริยากรรม ปรากฏร่วมกับคำหลังกริยา ไป มา เสีย*

ตัวอย่าง

พวกเขา เลย- (บ้านฉัน) -ไป

เรา เลย- (บ้านคิม) -มา

รถ เลย- (โรงเรียน) -เสีย (ไกลทีเดียว)

3.1.2 คำเลย - คำกริยากรรม ปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ **

ตัวอย่าง

ต้อง เดินเลย โรงเรียน

ฉัน ข้าง- (กอนหิน) -เลย รั้วไปแล้ว

3.1.3 คำเลย - คำกริยากรรม ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ และ คำหลังกริยา ไป มา เสีย

ตัวอย่าง

พวกเขา เดินเลย- (บ้านฉัน) -ไป

เรา วิ่งเลย- (บ้านคิม) -มา

รถ แล่นเลย- (โรงเรียน) -เสีย (ฉันค่อยสบายใจหน่อย)

* คำหลังกริยาอาจปรากฏร่วมกันได้หลายคำ เช่น ไปเสีย ออกมา ดู ขึ้นไป ไว้เสีย ฯลฯ ดูเพิ่มเติมในวิทยานิพนธ์ของ นววรรณ พันธุ์เมธา (18: 95-105)

** ดูเพิ่มเติมที่หัวข้อที่ 2 หน้า 11 และภาคผนวก ข หน้า 81

3.2 เมื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยแทน (ก) ของกริยาวลีตามลำดับ คำเลข - คำกริยา-
สกรรม อาจปรากฏร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของกริยาวลี เป็นแบบโครงสร้างของ
 กริยาวลีได้ 10 แบบ คือ ก ก ช₂ ก ข ก ช₂ ข ก ข ช₂ ช₁ ก
 ช₁ ก ช₂ ช₁ ก ข ช₁ ก ช₂ ข ช₁ ก ข ช₂

3.2.1 แบบ ก

คำเลข - คำกริยา สกรรม ปรากฏเป็นหน่วยแทน (ก)

ตัวอย่าง

รถเมล์ เลข ป้าย

3.2.2 แบบ ก ช₂

คำเลข - คำกริยา สกรรม อาจปรากฏร่วมกับหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วย
 แทน (ช₂) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแทน (ช₂) ตามแบบโครงสร้าง
 นี้ได้ คือ คำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ตัวอย่าง

เลข / แล้ว

รถเมล์ เลข- (ป้าย) -แล้ว

เลข / อยู่แล้ว

รถคันนี้ เลข- (โรงเรียนเรา) -อยู่แล้ว

3.2.3 แบบ ก ข

คำเลข - คำกริยา สกรรม อาจปรากฏร่วมกับหน่วยขยาย (ข) ซึ่งได้แก่
 คำกริยาวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ สถานวลีลดฐานะ หรือกาลวลีลดฐานะ

ตัวอย่าง

เลข / บ่อยที่เคียว

รถเมล์ เลข- (ป้าย) - บ่อยที่เคียว

3.2.4 แบบ ก ช₂ ข

คำเลย - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาสีตั้งนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช₂) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช₂) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือ คำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ข. หน่วยขยาย (ช) ซึ่งได้แก่คำกริยาวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์สถานวลีลดฐานะ หรือกาลวลีลดฐานะ

ตัวอย่าง

เลข / แล้ว / เมื่อตะกั้น

รถเมล์ เลข- (ป้าย) - แล้วเมื่อตะกั้น

เลข / อยู่แล้ว / เมื่อเข้านี้

รถเมล์ เลข- (ป้าย) - อยู่แล้วเมื่อเข้านี้

3.2.5 แบบ ก ข ช₂

คำเลย - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาสีตั้งนี้

ก. หน่วยขยาย (ช) ซึ่งได้แก่คำกริยาวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์สถานวลีลดฐานะ หรือกาลวลีลดฐานะ

ข. หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช₂) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช₂) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือ คำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ตัวอย่าง

เลข / อีล / แลว

รถเมล เลข- (ป้าย) - อีล แลว

เลข / บอช ๆ / อยู่แลว

รถเมล เลข- (ป้าย) - บอช ๆ อยู่แลว

3.2.6 แบบ ซ, ก

คำเลข - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ซ₁) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ซ₁) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้มีอยู่ 3 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 22 คำ* ได้แก่ เกิด เก็บบ ขึ้น คง กลายจะ ควร เคย จวน จะ จะได้ ดูเหมือน ได้ ต้อง ทำจะ แพบ เพ็ง มัก ยัง หมายถึง เห็นจะ อาจ อาจ

ตัวอย่าง

เก็บบ / เลข

รถเมล เก็บบเลข ป้าย

คง / เลข

รถคันนี้ คงเลข บ้านฉัน

ทำจะ / เลข

รถคันนี้ ทำจะเลข บ้านฉัน

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับ คำเลข - คำกริยากรรม ไม่ได้มี 14 คำ ได้แก่ กำลัง ค่อนข้าง ชัก ทำ หลอย ย่อม ยั้ง แสน ออก ออกจะ มีน สามารถ ค่อย น้า

* พิจารณาจากคำช่วยหน้ากริยาจำนวน 36 คำ ในหนังสือเอกสารการสอน

ตัวอย่าง

คอนข้าง / เลข

* รถเมล์ คอนข้างเลข ป้าย

ท่า / เลข

* เรือ ท่าเลข สะพาน

ออกจะ / เลข

* แดง ออกจะเลข บ้านฉิม(2) คำปฏิเสธ ไม่ตัวอย่าง

ไม่ / เลข

รถเมล์ ไม่เลข ป้าย(3) คำเฉพาะ อย่าตัวอย่าง

อย่า / เลข

เรือ อย่าเลข บ้านฉิมนะ3.2.7 แบบ ซ₁ ก ซ₂

คำเลข - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาวลีดังนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาคำหน้าหน่วยแก่น (ซ₁) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาคำหน้าหน่วยแก่น (ซ₁) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ มีอยู่ 2 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 16 คำ ได้แก่ เกือบ คง คล้ายจะ ควร เคย งาน จะ จะได้ ทุเหมือน ต้อง แทน หมายถึง เห็นจะ อยากร อาจ มัก

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับ คำเลย - คำกริยากรรมไม่ ใต้ มี 20 คำ ได้แก่ เกิด กำลัง ขึ้น ค่อนข้าง ชัก ท่า พลอย เพิ่ง ย่อม ยัง ยิ่ง แสน อก ออกจะ ฝัน มัว สามารถ ค่อย น่า ไต่

(2) คำปฏิเสธ ไม่

ข. หน่วยช่วยกริยาลงหน่วยแก่น ($ซ_2$) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาลงหน่วยแก่น ($ซ_2$) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือ คำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ตัวอย่าง

เกือบ / เลย / แล้ว

ฉัน เกือบเลย- (บ้านเธอ) -แล้ว

คง / เลย / อยู่แล้ว

รถคันนี้ คงเลย- (บ้านฉัน) -อยู่แล้ว (ไม่ต้องกลัวว่าจะไม่ถึง)

ไม่ / เลย / แล้ว

(เดี๋ยวนี้) รถเมล ไม่เลย- (ป้าย) -แล้ว

ไม่ / เลย / อยู่แล้ว

รถคันนี้ ไม่เลย- (บ้านฉัน) -อยู่แล้ว (คืนนั้นซีเลย)

กำลัง / เลย / แล้ว

*รถเมล กำลังเลย- (ป้าย) -แล้ว

ออกจะ / เลย / อยู่แล้ว

*เรือ ออกจะเลย- (สะพาน) -อยู่แล้ว

3.2.8 แบบ $ซ_1$ ก ข

คำเลย - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาลักษณะนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาลงหน่วยแก่น ($ซ_1$) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาลงหน่วยแก่น ($ซ_1$) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ มีอยู่ 3 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 22 คำ ได้แก่ เกิด เกือบ ขึ้น ลง
 คลายจะ ควร เคย จวน จะ จะได้ ดูเหมือน ได้ ต้อง ท่าจะ แพบ
 เพิ่ง มัก ยัง หมายถึง เห็นจะ อยากร อ่าจ

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับ คำเลย - คำกริยากรรมไม่ได้
 มี 14 คำ ได้แก่ กำลัง ลอนข้าง ชัก ท่า หลอย ย่อม ยิ่ง แสน ออก ออกจะ
 ฝัน สามารถ ค่อย นำ

(2) คำปฏิเสธ ไม่

(3) คำเฉพาะ อย่า

ข. หน่วยขยาย (ข) ซึ่งไต่แก่วรรณวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์
 สถานวลิตฐานะ หรือกาลวลิตฐานะ

ตัวอย่าง

คลายจะ / เลย / จริง ๆ

เรื่อลำนั้น คลายจะเลย- (สะพาน) -จริง ๆ

มัก / เลย / บ่อย ๆ

รถเมล์ มักเลย- (ป้าย) -บ่อย ๆ

ไม่ / เลย / แน่นนอน

รถเมล์ ไม่เลย- (ป้าย) -แน่นนอน

อย่า / เลย / ทีเดียว

เจอ อย่าเลย- (โรงเรียน) -ทีเดียว (ครูตีแน่ ๆ)

ค่อนข้าง / เลย / แน่ ๆ

* เรื่อ ค่อนข้างเลย- (สะพาน) -แน่ ๆ

ออกจะ / เลย / ทุกเช้า

* รถเมล์ ออกจะเลย- (ป้าย) -ทุกเช้า

3.2.9 แบบ ช_1 ก ช_2 ข

คำเลย - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาวลี ดังนี้

ก. หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ช_1) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น (ช_1) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ มีอยู่ 2 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 16 คำ ได้แก่ เกือบ คง คล้ายจะ ควร เลข จวน จะ จะได้ ดูเหมือน ต้อง แทบ หมายถึง เห็นจะ อาจ อาจมัก

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับ คำเลย - คำกริยากรรม ไม่ได้ มี 20 คำ ได้แก่ เกิด กำลัง ขึ้น ค่อนข้าง ชัก ทำ หลอย เพิ่ง ย่อม ยิ่ง ยิ่ง แสน ออก ออกจะ ผิน มัว สามารถ ค่อย นำ ได้

(2) คำปฏิเสธ ไม่

ข. หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช_2) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น (ช_2) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือคำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ค. หน่วยขยาย (ข) ซึ่งได้แก่คำกริยาวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์สถานวลิลक्षणะ หรือกาลวลิลक्षणะ

ตัวอย่าง

เกือบ / เลย / แล้ว / ที่เที่ยว
ฉัน เกือบเลย-(บ้านเธอ) -แล้วที่เที่ยว

จะ / เลย / อยู่แล้ว / กระทบ
รถ จะเลย-(บ้านฉัน) -อยู่แล้วกระทบ

ไม่ / เลย / แล้ว / กระทบ
รถ ไม่เลย-(ป้าย) -แล้วกระทบ

- ไม่ / เลข / อยู่แล้ว / กระมัง
 รด ไม่เลข- (ป้าย) -อยู่แล้วกระมัง
- ขึ้น / เลข / แล้ว / แน่ ๆ
 * รด ขึ้นเลข- (ป้าย) -แล้วแน่ ๆ
- ออกจะ / เลข / อยู่แล้ว / กระมัง
 * รด ออกจะเลข- (ป้าย) -อยู่แล้วกระมัง

3.2.10 แบบ ช₁ ก ช ช₂

คำเลข - คำกริยากรรม อาจจะปรากฏร่วมกับหน่วยอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของกริยาลี ดังนี้

ก. หน่วยช่วยกริยหน้าหน่วยแก่น (ช₁) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยหน้าหน่วยแก่น (ช₁) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ มีอยู่ 2 ชนิด คือ

(1) คำช่วยหน้ากริยา 16 คำ ได้แก่ เก็บบ คง คล้ายจะ

~~ควร เคย จวน จะ จะได้ ดูเหมือน ต้อง แพบ หมายถึง เห็นจะ อยากร~~
 อาจ มี

คำช่วยหน้ากริยาที่ปรากฏร่วมกับ คำเลข - คำกริยากรรม ไม่ได้ มี 20 คำ ได้แก่ เกิด กล่าวถึง ขึ้น ค่อนข้าง ชัก ทำ พลอย เพิ่ง ย่อม ยิ่ง ยิ่ง แสน ออกจะ ผิน มัว สามารถ ค่อย นำ ได้

(2) คำปฏิเสธ ไม่

ข. หน่วยขยาย (ช) ซึ่งใ้แก่คำกริยาวิเศษณ์ กลุ่มคำกริยาวิเศษณ์สถานวลิตฐานะ หรือกาลวลิตฐานะ

ค. หน่วยช่วยกริยหลังหน่วยแก่น (ช₂) ซึ่งคำที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยช่วยกริยหลังหน่วยแก่น (ช₂) ตามแบบโครงสร้างนี้ได้ คือคำช่วยหลังกริยา แล้ว อยู่แล้ว

ตัวอย่าง

จะ / เลข / เคี้ยวนี้ / แล้ว
 เรือ จะเลข- (สะพาน) -เคี้ยวนี้แล้ว

คล้ายจะ / เลย / บ่อย ๆ / อยู่แล้ว
 รถคันนี้ คล้ายจะเลย- (บ้านเธอ) -บ่อย ๆ อยู่แล้ว

ไม่ / เลย / อีก / แล้ว
 (ต่อไปนี่) ฉัน ไม่เลย- (บ้านเธอ) -อีกแล้ว

ไม่ / เลย / แน่ ๆ / อยู่แล้ว
 รถคันนี้ ไม่เลย- (บ้านเธอ) -แน่ ๆ อยู่แล้ว

เพิ่ง / เลย / เคี้ยว / แล้ว
 * รถ เพิ่งเลย- (ป้าย) -เคี้ยวแล้ว

ยัง / เลย / บ่อย ๆ / อยู่แล้ว
 * รถ ยังเลย- (ป้าย) -บ่อย ๆ อยู่แล้ว

4. ความหมายของคำเลย-คำกริยาสกรรม

คำเลย-คำกริยาสกรรม มีความหมายว่า ผ่าน...ไป พ้น...ไป หรือเกิน...ไป

ตัวอย่าง

รถเมล เลย บ้านเราไปแล้ว
เลย แสดงความหมายว่า รถเมล ได้ผ่านหรือพ้นบ้านเราไป

เพื่อน เลย รองเท้าแล้ว
เลย แสดงความหมายว่า เพื่อนซึ่งแต่เดิมพอดีกับรองเท้านั้นได้เกินรองเท้าไปแล้ว

ในกรณีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาคำอื่น ๆ ด้วยจะมีความหมายดังนี้
ถ้าคำเลย-คำกริยาสกรรม ปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ จะมีความหมายว่า ผ่าน...ไป พ้น...ไป แต่ถ้าปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงสภาพที่เกี่ยวกับขนาด ความใหญ่-เล็ก ความกว้าง-ยาว หรือความสูง-ต่ำ จะมีความหมายว่า เกิน...ไป

ตัวอย่าง

แดน เดินเลย โรงเรียนไปแล้ว
เลย ปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ เดิน แสดงความหมายว่า แดนได้เดินผ่านหรือพ้นโรงเรียนไป

สันติ สูง เลย ฉันทไปแล้ว

เลย ปราบกฐรรมกับคำกริยาแสดงสภาพที่เกี่ยวกับความสูง-ต่ำ แสดงความหมายว่า
สันติสูงเกินฉันทไปแล้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย